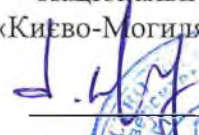


МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Президент  
Національного університету  
«Києво-Могилянська академія»



Сергій КВІТ

« 18 » травня 2026 р.



**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ**  
для здобуття ступеня магістра за спеціальністю  
**В9 «ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»**  
(галузь знань: В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»;  
Освітньо-наукова програма: «Археологія»)

Схвалено  
Вченою радою  
факультету гуманітарних наук  
(протокол № 11 від 14.05. 2026 р.)

## I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фаховий іспит за спеціальністю В9 Історія та археологія (освітньо-наукова програма «Археологія») передбачений «Правилами прийому на навчання до Національного університету «Києво-Могилянська академія» в 2026 році» для тих вступників, які вступають для здобуття ступеня магістра за спеціальними умовами вступу відповідно до п. 84 розділу V Правил прийому.

Фахове вступне випробування за спеціальністю В9 «Історія та археологія» (освітньо-наукова програма: «Археологія») має за мету з'ясування рівня професійних компетенцій, теоретичних знань і практичних навичок абітурієнтів з основ археології та давньої історії України, визначення їхньої готовності до засвоєння відповідної освітньо-наукової програми магістерського рівня.

Фаховий іспит за спеціальністю В9 «Історія та археологія» (освітньо-наукова програма "Археологія") для вступу для здобуття ступеня магістра проводиться очно в комп'ютерних класах НаУКМА із застосуванням технологій комп'ютерного тестування на платформі DistEdu із відеофіксацією процесу. Результати тестування зберігаються в корпоративному хмарному сховищі та/або системі DistEdu.

НаУКМА забезпечує відеозапис вступного іспиту зі спеціальності не менше ніж з двох відеокамер, розміщення на сайті університету, внесення посилання на цей запис в ЄДЕБО впродовж трьох робочих днів після оприлюднення оцінок вступників, а також зберігання відеоматеріалів та письмових робіт протягом одного року.

Загальна кількість тестових завдань – 40

Тривалість виконання тесту – 90 хв

### Зразок тестового завдання:

Радіовуглецеве датування можливе на зразку:

1. Кістки
2. Кераміки
3. Вироба з каменя

## II. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Об'єкт, предмет та джерела археології
2. Археологічна періодизація
3. Методи датування в археології
4. Поселенська археологія
5. Поховальна археологія
6. Поняття артефакт, екофакт, об'єкт
7. Стратиграфія в археології
8. Поняття археологічна культура, спільнота, коло культур.
9. Типологія та класифікація в археології
10. Історія археології
11. Культурно-історична археологія
12. Процесуальна (Нова археологія)
13. Постпроцесуальна археологія

14. Неінвазивна археологія
15. Методи датування в археології: абсолютні та відносні
16. Стать та вік за рештками людини
17. Головні етапи антропогенезу
18. Неандертальці
19. Найдавніші людські істоти на території України
20. Пізній палеоліт України
21. Прильодовикові мисливці
22. Мезоліт України
23. Неоліт України
24. Трипільська культура
25. Періодизація доби бронзи
26. Ямна, катакомбна та шнурова спільноти
27. Тшинецька та бабинська спільноти
28. Доба пізньої бронзи
29. Доба фінальної бронзи
30. Кімерійці та початок доби раннього заліза
31. Грецькі міста північного причорномор'я
32. Лісостепові пам'ятки скіфського часу
33. Степові скіфи
34. Геродот про скіфів
35. Пізні скіфи Нижнього Дніпра та Криму
36. Сармати
37. Зарубинецька та інші культури останньої чверті I тис. до н.е. – першій чверті I тис. н.е.
38. Київська культура
39. Черняхівська культура
40. Гуни
41. Культури третьої чверті I тис. н.е.
42. Культури останньої чверті I тис. н.е.
43. Хозари
44. Кочовики другої половини I тис. н.е.
45. Археологічні пам'ятки періоду становлення Русі
46. Русь у період раннього феодалізму
47. Укріплені пам'ятки Русі
48. Матеріальна культура Русі
49. Ремесла і торгівля
50. Культура Русі
51. Сільське господарство Русі
52. Християнство та пережитки язичництва
53. Печеніги
54. Половці
55. Занепад Русі

### III. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

#### Основна:

Renfrew, C. and Bahn, P. G. (2020). Archaeology: theories, methods and practice. 8th edn. Thames and Hudson.

Археологія України (2005). Навчальний посібник під ред. проф. Л. Залізняка. Київ: Либідь.

Залізник, Л. Л. (2019). Стародавня історія України. Київ: Темпора.

**Додаткова:**

Археологія України (2005). Навчальний посібник під ред. проф. Л. Залізняка. Київ: Либідь.

Баран, В. Д., Козак, Д. Н. і Терпиловський, Р. В. (1991). Походження слов'ян. Київ.

Бунятян, К. П. (1999). Давнє населення України. Київ.

Винокур, І. С. і Телегін, Д. Я. (1994). Археологія України. Київ.

Давня історія України (1995). Том 1, 2. Київ.

Давня історія України (1999–2000). Том 1–3. Київ.

Залізник, Л. Л. (1994). Нариси стародавньої історії України. Київ.

Залізник, Л. Л. (1997). Від склавинів до української нації. Київ.

Залізник, Л. Л. (1998). Передісторія України X–V тис. до н.е. Київ.

Залізник, Л. Л. (1999). Первісна історія України. Київ.

Залізник, Л. Л. (2019). Стародавня історія України. Київ: Темпора.

Зубар, В., Ліньова, Е. і Сон, Н. (1999). Античний світ Північного Надчорномор'я. Київ.

Клочко, В. І. (2006). Озброєння та військова справа давнього населення України (5000–900 рр. до Р.Х.). Київ.

Клочко, В. І., Козименко, А. В., Гошко, Т. Ю. і Клочко, Д. Д. (2020). Епоха раннього металу в Україні (історія металургії та генезис культур). Київ.

Крижанівський, О. П. (1996). Історія Стародавнього Сходу. Київ.

Крижицький, С. Д., Зубар, В. М. і Русяєва, А. С. (1998). Античні держави Північного Надчорномор'я. Україна крізь віки. Київ.

Маланюк, Є. (1992). Нариси з історії нашої культури. Київ.

Павленко, Ю. В. (1994). Передісторія давніх русів. Київ.

Словник-довідник з археології (1996). Київ.

Станко, В. Н., Гладких, М. І. і Сегеда, С. П. (1999). Історія первісного суспільства. Київ.

Сегеда, С. П. (1995). Основи антропології. Київ.

Чмихов, М. О., Кравченко, Н. М. і Черняков, І. Т. (1992). Археологія та стародавня історія України. Київ.

Чубатий, М. (1964). Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східнослов'янських націй. Нью-Йорк – Париж.

Шовкопляс, І. Г. (1972). Основи археології. Київ.

Child, G. (1926). *The Aryans*. New York.

Gimbutas, M. (1970). *The Kurgan culture*. Actes du VII CIPP. Prague.

Mallory, J. (1989). *In Search of Indo-Europeans*. London.

David, B. and Thomas, J. (2016). *Handbook of landscape archaeology*. Routledge.

Parker Pearson, M. (2000). *The archaeology of death and burial*. Texas A & M University Press.

Trigger, B. G. (2006). *A history of archaeological thought*. 2nd edn. Cambridge University Press.

#### IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результати фахового вступного випробування за спеціальністю В9 «Історія та археологія» (освітньо-наукова програма: «Археологія») оцінюються за **200-бальною шкалою**.

Оцінювання письмової екзаменаційної роботи за спеціальністю В9 «Історія та археологія» (освітньо-наукова програма: «Археологія») здійснюється за такими критеріями:

Кількість балів за письмову екзаменаційну роботу	Критерії оцінювання
<b>180 – 200</b>	Абітурієнт надав правильні та повні відповіді на майже всі питання, виявив глибоке розуміння їхньої суті та змісту, а також високий рівень теоретичних знань і практичних умінь з фахових дисциплін. Відповіді абітурієнта засвідчують здатність до аналізу й інтерпретації засвоєного матеріалу.
<b>140 – 180</b>	Абітурієнт надав правильні та повні відповіді на більшість питань. Відповіді абітурієнта засвідчують у цілому високий рівень засвоєння програмного матеріалу, здатність до його аналізу та інтерпретації.
<b>100 – 140</b>	Абітурієнт надав правильну та повну відповідь на більш ніж половину питань і засвідчив задовільний рівень засвоєння програмного матеріалу і здатності до його засвоєння та інтерпретації.
<b>0 – 100</b>	Абітурієнт надав багато неправильних відповідей, що засвідчують незадовільний рівень засвоєння програмного матеріалу і здатності до його засвоєння та інтерпретації.

Абітурієнт вважається таким, що склав фахове вступне випробування за спеціальністю В9 «Історія та археологія» (освітньо-наукова програма: «Археологія»), якщо оцінка за екзаменаційну роботу становить **100 – 200 балів**.

У випадку, якщо екзаменаційна оцінка становить **0 – 100 балів**, абітурієнт вибуває з конкурсного відбору на спеціальність В9 «Історія та археологія» (освітньо-наукова програма: «Археологія»).

Голова фахової атестаційної комісії

О. О. Білинський